

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SAJUNGA

PRIORITETINIŲ ŠVIETIMO TIKSLŲ DARBOTVARKĖ

2019 m. rugsėjo 30 d. Nr. R2019/09-12

Vilnius

Lietuvos moksleivių sąjunga (toliau – LMS) – visuomeninė, savanoriška, ne pelno siekianti organizacija, vienijanti daugiau nei 500 mokinių savivaldų visoje Lietuvoje. Siekdama sistemingai ir efektyviai atstovauti moksleivių interesams bei kurti teigiamą pokytį Lietuvos švietimo sistemoje, LMS sudarė prioritетinių tikslų darbotvarkę, kuri padės kokybiškai įgyvendinti užsibrėžtus siekius.

1. Ugdymo turinio atnaujinimas ir mokyklos baigimo tvarka

Bendrojo ugdymo turinio atnaujinimas šiandien yra vienas svarbiausių klausimų švietimo bendruomenėje bei vienas pagrindinių struktūrinės švietimo reformos tikslų. LMS džiaugiasi matydama, jog į sprendimų priėmimą aktyviai įtraukiamos suinteresuotos grupės: mokytojų, mokyklų vadovų, moksleivių bei jų tėvų, nevyriausybinų organizacijų atstovai. Siekiant optimaliausio rezultato, itin svarbu procesą vykdyti sistemingai, apimant visas disciplinas ir ugdymo programas. Organizacija įžvelgia šias problemas:

1.1. Šiuo metu bendrųjų ugdymo programų integravimas neveikia arba nepakankamai efektyviai. Kartu su atskiras pamokas turinčiomis ugdymo programomis, pavyzdžiui, lietuvių kalbos, matematikos, per pamokas moksleiviai turėtų išmokti ir ne vieną integruojamą ugdymo programą – tokias kaip Finansinio raštingumo, Darnaus vystymosi, Pilietinio ugdymo ir daugelį kitų¹, kurios itin aktualios jauno žmogaus pasiruošimui gyvenimui. Tačiau šiandien šios programos yra atskirtos nuo „pagrindinėmis“ laikomų programų, jų turinys nėra įtrauktas į valstybinių brandos egzaminų programas, tad galiausiai moksleivių tinkamai taip ir nepasiekia.

1.2. Šiandieną esminių problemų kyla įgyvendinant ugdymo turinį. 2019 metų LMS Pavasario forumo – XXVIII Asamblėjos darbo grupių metu moksleiviai, analizuodami bendrąsias ugdymo programas, pastebėjo, kad ne visas ugdymo programose įtvirtintas turinys yra išdėstomas pamokose, o kai kurias jo dalis išgirdo pirmą kartą, nors, moksleivių nuomone, būtent jos yra

---

¹ Visos bendrosios ugdymo programos pasiekiamos internetu adresu: https://www.smm.lt/web/lt/ugdymo_programos

naudingos. Programų ugdymo gairėse mokytojui pateikiami siūlymai dažniausiai, moksleivių nuomone, yra tikrai vertingi ir norima, kad pamokose jie būtų pritaikyti. Deja, bet būtent šių gairių įgyvendinimo pasigendama labiausiai².

Atnaujinant ugdymo turinį svarbu yra atsižvelgti į mokytojų pastabas, kodėl dabar ugdymo turinio įgyvendinimas nebuvo išpildytas. Taip pat daugiau dėmesio reikia skirti moksleivių informavimui apie ugdymo programas siekiant, kad kiekvienas moksleivis žinotų, ką turi išmokti ir galėtų sekti savo mokymosi procesą.

1.3. Dar 2018 metų pavasarį LMS XXVI Asamblėjoje mokinių savivaldų atstovai patvirtino jiems priimtinausią kaupiamojo kriterinio vertinimo modelį. Suprasdami, kad valstybinių brandos egzaminų sistema ne visada yra palanki siekiant patikrinti sistemingas ir ilgalaikes žinias, moksleiviai palaiko idėją, jog dalį galutinio įvertinimo sudarytų ne tik brandos egzaminai, bet ir pažymių vidurkis bei brandos darbo įvertinimas. Šiame kontekste svarbu kalbėti ir apie skirtingą mokyklų bei pačių mokytojų lygį, esamus vertinimo pažymiais kriterijus bei moksleiviams teikiamų galimybių atlikti kokybiškus brandos darbus skirtumus.

1.4. Pastaruosius kelerius metus vis griežtinami stojimo į aukštąsias mokyklas reikalavimai, tačiau nediskutuojama apie brandos atestato gavimo tvarką. Formuojasi problema, kad gavus vos minimalius reikalavimus atitinkantį atestatą, aukštasis mokslas tampa nepasiekiamas. LMS mano, kad bendrojo lavinimo mokyklos baigimas ir stojimas į aukštąsias mokyklas yra neatsiejamos ir vienodai svarbios temos, tad lygiagrečiai turi būti imamasi pokių brandos atestatui gauti.

2. Mokyklų bendruomenių stiprinimas ir mokinių savivaldų įgalinimas

Visos mokyklos sėkminga veikla yra priklausoma nuo bendruomenės aktyvaus įsitraukimo ir dalyvavimo mokyklos gyvenime. Ši sąlyga lemia tiek efektyvesnę ugdymo turinio įgyvendinimą, tiek geresnę emocinę mokyklos aplinką, taip pat gali prisidėti prie šių dienų iššūkių. Suvokdama tai, LMS inicijavo 2020-ųjų metų paskelbimą Mokyklų bendruomenių metais, primenant kiekvienam mokyklos bendruomenės nariui, kad jis yra svarbus. Pagrindinės idėjos mokyklų bendruomenėms ir jų stiprinimui:

---

² Lietuvos moksleivių sąjungos atsakymai Ugdymo plėtotės centrui dėl 2008 m. patvirtintų bendrųjų ugdymo programų įgyvendinimo. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2nLIZk0>

2.1. Mokyklų savarankiškumo didinimas sudaro sąlygas ugdymo procesą padaryti tinkamiausią konkrečios mokyklos bendruomenei, tačiau tam pasiekti yra būtina investuoti į mokyklų vadovų ir mokytojų ruošimą, kaip galima pasinaudoti suteiktomis galimybėmis. Svarbu skatinti savivaldybes tikslingai veikti padedant mokykloms.

2.2. Norint, kad mokinių savivalda būtų laikoma visaverte mokyklos institucija, yra būtina teisės aktuose įtvirtinti jos apibrėžimą ir būtinybę mokykloje. Šiandien nėra privaloma kiekvienai mokyklai turėti savo mokinių savivaldą, taip pat veikianti mokinių savivalda dažnai pamiršta savo pagrindinę funkciją – atstovauti mokyklos moksleivių interesams – ir nukrypsta į kitas veiklas, renginius. LMS toliau kels mokinių savivaldų veiklos reikiamybę ir stengsis užtikrinti moksleivių kompetencijas savivaldose.

2.3. Remiantis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo būklės apžvalga 2018 m.³ didžioji dalis moksleivių tėvų gera mokykla laiko švietimo įstaigas, pasižyminčias gera emocine aplinka, visapusišku saugumu, tačiau 2018 metų spalį vykdyta LMS apklausa apie psichosocialinę aplinką mokyklose parodė, jog kas ketvirtas mokinys mokykloje nesijaučia saugiai, mokytojų dalis net didesnė – 32 proc.⁴ Svarbu suprasti, kad gerą ir saugią aplinką mokykloje susikurti gali tik pati bendruomenė. Tam pasiekti yra būtina:

2.3.1. Gerinti mokytojų rengimą taip, kad būtų išugdomos kompetencijos, leidžiančios tinkamai reaguoti į patyčių atvejus, pastebėti psichologinę krizę patiriančius moksleivius, pritaikyti ugdymo procesą tiek individualiems, tiek klasės poreikiams, atsižvelgiant į Bendrųjų programų atnaujinimo gairių projekte, planuojamą 30 procentų pasirenkamąjį turinį pamokų metu⁵.

2.3.2. Efektyvinti smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimą. Pagal Švietimo būklės apžvalgą 2018 m., per 2017–2018 m. m. programos įgyvendintos tik 66 % Lietuvos mokyklų. LMS pastebi, kad jos dažnai nepasiekia savo tikslo ir yra įgyvendinamos tik teoriškai, praktinių tikslų nepasiekiant. Vienas iš sprendimo būdų galėtų būti rekomendacijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašams, įtraukiant tokius jautrius atvejus kaip patyčios dėl lyties, seksualinės orientacijos ir panašiai.

---

³ LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo būklės apžvalga 2018. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2m7YPnd>

⁴ LMS vykdytos mokinių ir mokytojų apklausos apie psichosocialinę aplinką mokyklose rezultatai. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2nIweFx>

⁵ Bendrųjų programų atnaujinimo gairių projektas. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2mVw511>

2.3.3. Psichologinės, švietimo pagalbos teikimo sistemos efektyvinimas. Psichologinę pagalbą moksleiviui gali suteikti ne tik mokyklose dirbantys psichologai, bet ir specialistai, dirbantys poliklinikose, bei psichologinių pedagoginių tarnybų darbuotojai. Vis dėlto, ši sistema nėra pamatuota skaičiais (pvz. kiek psichologų dirba, kiek moksleivių į juos kreipiasi ir kt.), taip pat nėra atlikta išsamių tyrimų dėl suteikiamų paslaugų kokybės. Šiandien aišku, jog, pagal 2018 metų švietimo būklės apžvalgą, 51 proc. mokyklų neturi psichologo, 9 proc. neturi jokio specialisto. LMS atliktos apklausos duomenimis, 85 proc. mokinių nėra girdėję apie Savivaldybės pedagoginę psichologinę tarnybą arba nežino, ką ji veikia. Tad didelė tikimybė, jog nesant specialisto mokykloje, švietimo pagalba apskritai nepasiekia moksleivio, kenčia jau anksčiau minėtų smurto ir patyčių prevencijos programų įgyvendinimo kokybė.

2.4. Stipri mokyklos bendruomenė prisidėtų ir prie pirmame punkte aptartų iššūkių sprendimo – neįsisavinamų integruotų programų. Daugumos tokio tipo programų veikimo užtikrinimui reikalingas mokytojų susitarimas, kurio šiandien mokyklose, deja, trūksta.

3. Ugdymo karjerai įgalinimo užtikrinimas

Karjeros orientavimas turėtų būti suprantamas ne tik kaip patarimas, kokią aukštąją įstaigą moksleiviui pasirinkti, todėl jis reikalingas ne tik gimnazijose. Profesinis orientavimas turėtų garantuoti moksleiviams ugdymą karjerai, profesinį informavimą bei profesinį konsultavimą. Deja, iki šiol daugelis mokyklų nesuteikia tinkamos, jaunam žmogui reikalingos pagalbos, nepadeda moksleiviams atrasti savo stiprybių bei silpnybių. Blogiausia, kad „klasės krepšelis“ mokyklos administracijai dažnu atveju yra aukščiau nei moksleivių interesai, dėl šios priežasties tinkamai nepristatomos profesinio rengimo(si) galimybės kitose švietimo įstaigose. Pastebėtina, kad nuo 2016 metų profesinis orientavimas, o kartu ir karjeros specialisto pareigybė įtvirtinti Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo 18 straipsnyje, o įsakymas dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo pasirašytas dar 2012 metais⁶.

3.1. Profesinio orientavimo paslaugos privalo būti prieinamos kiekvienam moksleiviui, tad kiekvienoje mokykloje turi veikti kompetentingas karjeros ugdymo specialistas.

---

⁶ LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro ir LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo. Prieiga per internetą: <http://bit.ly/2nMGKLO>

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SAJUNGA

3.2. Darbo ar savanorystės patirtis yra geras būdas susipažinti su dominančia profesija, sritimi, vyresniųjų klasių moksleiviai taip pat noriai dirba vasaros metu, tad yra būtina sudaryti kuo palankesnes sąlygas darbui ir savanorystei, vietų jai atlikti įvairovės atsiradimui.

Prezidentė

Sara Aškinytė